

ELIAHOE - אליהו

navie van de toekomst

INFOBLAD

Bij iedere seder zetten we een beker wijn voor hem klaar en doen we de deur voor hem open. Bij elke beriet mila is een stoel speciaal voor hem gereserveerd. Uitgaande sjabbat zingen we tijdens havdala een lied over hem. Maar wie o wie is Eliahoe hanavie? Maak kennis met een grote onbekende.

Afgoderij

We weten niets over zijn jeugd. Zelfs over zijn woonplaats Tisjbie is niet veel bekend, behalve dat het een dorpje ergens in Gilad moet zijn geweest, het heuvelachtige gebied aan de overkant van de Jordaan. Maar ineens duikt hij op in Tenach, in het boek *Melachiem* (Koningen): Eliahoe, ook wel Elia genaamd. Hij is dan op weg naar Sjomron, met een niet mis te verstane boodschap voor koning Achav.

De taak van een navie is nooit gemakkelijk geweest. Maar Eliahoe had het wel heel erg moeilijk. Hij leefde in een tijd waarin veel Joden afgoden dienden. Dat kwam vooral omdat de koning zelf het slechte voorbeeld gaf en de meeste van zijn onderdanen hem navolgden. Tegelijkertijd hielden veel mensen zich voor een deel aan de Tora.

Jehoeda en Jisraeel

Na de dood van koning Sjelomo was zijn grote koninkrijk door onderlinge ruzies in twee delen gesplitst. Het noordelijke rijk heette Jisraeel en het zuidelijke Jehoeda. De verhoudingen tussen beide Joodse rijken waren vaak gespannen, soms kwam het zelfs tot oorlog. Jehoeda bestond uit het gebied van de stammen Jehoeda en Benjamin. Vanuit de hoofdstad Jeroesjalajiem werd het geregeerd door een afstammeling van Dawied. Het grondgebied van de overige tien stammen werd Jisraeel genoemd, met als hoofdstad Sjomron. Veel van de koningen van Jisraeel waren aan de macht gekomen door de vorige koning te (laten) doden.

Protest

De situatie in beide koninkrijken was slecht. Behalve afgoderij was er veel onrecht. Arme mensen werden door de rijken onderdrukt. Veel mensen waren het hier niet mee eens, maar legden zich noodgedwongen bij de situatie neer. Maar niet iedereen hield zich zijn mond. In grotten, op berghellingen, in de stadspoorten, langs de wegen... overal klonken de stemmen van de nevie'iem. Ze streden tegen afgoderij, protesteerden tegen het onrecht en wezen op de misstanden. Ze reisden in groepen van de ene plaats naar de andere om hun boodschap te brengen en de mensen aan te moedigen zich aan de Tora te houden. Eliahoe was een van deze nevie'iem.

Achav

Een onaangekondigd bezoek aan Achav was levensgevaarlijk, zeker voor een navie. De koning was namelijk getrouwd met Izevel. Een koningsdochter uit de havenstad Tsidon en vurig aanhangster van de afgod Ba'al. Koningin Izevel moest helemaal niets van nevie'iem hebben en had het bevel gegeven ze allemaal te doden. Honderd nevie'iem konden ontsnappen en hielden zich verborgen in een grot. En dan duikt Eliahoe uit het niets op in het paleis, met de woorden: 'Koning Achav, als u niet onmiddellijk ophoudt met het dienen van Ba'al en andere afgoden, dan valt er de komende jaren geen spatje regen en geen druppel dauw in het land'. Voordat de wachters van de koning hem konden grijpen, was Eliahoe alweer spoorloos verdwenen.

Meel en olie

Eliahoe hield zich verborgen in Nachal Keriet, een wadi bij de rivier Jordaan. Twee keer per dag kwamen er vogels langs. Het waren raven, die hem brood en vlees brachten. Toen de beek in de wadi helemaal droog was gevallen omdat het al heel lang niet meer geregend had, kreeg hij een opdracht van Hakadosj Baroech Hoe: 'Ga naar Tsarefat, in de buurt van Tsidon. Daar woont een arme weduwe, die je te eten en te drinken zal geven'. Eliahoe gaat meteen op weg. Bij de stadspoort ziet hij een vrouw die hout aan het sprokkelen is. 'Heeft u misschien een beetje water voor me? En een stukje brood?' vraagt hij. De vrouw antwoordt: 'Ik heb nog maar een handvol meel en een paar druppeltjes olie. Ik zoek hout om een vuurtje te stoken zodat ik een piepklein broodje kan bakken voor mij en mijn kind. Daarna heb ik helemaal geen eten meer, want vanwege de droogte wil er niets op de velden groeien. Overal is hongersnood'.

‘Wees maar niet bang dat je van de honger zult sterven’, zegt Eliahoe. ‘Je meel en je olie zullen niet opraken, net zolang totdat Hakadosj Baroech Hoe het weer zal laten regenen. Vertrouw me. Bak eerst een stukje brood voor mij, en daarna voor jezelf en voor je kind’. De vrouw kijkt Eliahoe aan. Wat een wonderlijke man! Ze ziet in zijn ogen dat hij het meent. Ze bakt eerst een stukje brood voor hem. Er blijft daarna nog voldoende over voor haarzelf en haar zoontje. Eliahoe gaat bij de weduwe wonen. Iedere dag is er genoeg meel en olie om brood te bakken voor allemaal.

Wonder

Op een keer kwam de vrouw in paniek bij Eliahoe. ‘Help! Mijn zoontje doet zo raar! Net was alles nog goed met hem en nu ademt hij ineens niet meer’! Eliahoe blijft heel rustig. ‘Geef mij het kind’, zegt hij. Hij tilt de levenloze jongen op en draagt hem naar zijn kamer. Daar legt hij hem op bed. Hij smeekt Hakadosj Baroech Hoe om het kind te laten leven. Ineens begint de jongen weer te ademen. Hij doet zijn ogen open en al gauw is hij weer helemaal beter. Het lijkt alsof er niks gebeurd is. Opgelucht knuffelt de weduwe haar zoontje. ‘Nu weet ik heel zeker dat u een heel bijzondere man bent en dat het helemaal waar is wat u over Hakadosj Baroech Hoe zegt’.

Kies!

Het is een paar maanden later. Eliahoe staat op de top van de Karmel, een bergketen in het noorden van Jisraeel. Hij is niet alleen. Koning Achav is er. En koningin Izevel, begeleid door honderden profeten van Ba’al. Ondanks dat het nog vroeg in de morgen is, zijn er duizenden mensen gekomen.

Dan begint Eliahoe te spreken. ‘Zie, hier sta ik, de enige overgebleven navie van Hakadosj Baroech Hoe. En daar staan vierhonderdvijftig profeten van Ba’al. Hoe lang gaan jullie nog door om èn Hakadosj Baroech Hoe, èn Ba’al te dienen? Maak een keuze! Sommige mensen worden onrustig. De profeten van Ba’al stoten elkaar grinnikend aan. ‘Vinden jullie het moeilijk om te kiezen? Dan heb ik een idee,’ zegt Eliahoe. ‘Breng me twee stieren en bouw twee brandstapels, maar steek ze niet aan’. Vlug werden de dieren gebracht en met zoveel mensen waren ook de twee stapels met hout gauw klaar. Iedereen wachtte in spanning af wat er zou gebeuren.

Twee stapels

‘De profeten van Ba’al mogen als eerste een stier uitkiezen’, vervolgt Eliahoe. ‘Dan neem ik de andere. We leggen de stieren als offer op de stapels. De God die ervoor zorgt dat het hout gaat branden, dat is de ware God. Zijn jullie het daarmee eens?’ Nadat het volk hiermee had ingestemd, zegt Eliahoe: ‘Profeten van Ba’al, jullie mogen als eerste. Ga je gang’. De profeten beginnen meteen. Met zijn vierhonderdenvijftigen roepen ze Ba’al aan. ‘Ba’al, geef ons antwoord! Laat het vuur branden!’ Ze zingen, ze schreeuwen, ze dansen, ze springen.... Maar toen het middag werd, was er nog steeds geen vonkje of vlammetje te bekennen, laat staan een vuur.

‘Misschien moeten jullie een beetje harder roepen?’ stelt Eliahoe voor. ‘Wie weet is Ba’al wel in gesprek. Of hij doet een middagdutje. Het kan natuurlijk ook zijn dat hij op de wc zit’. Sommige mensen beginnen te een beetje te lachen. De profeten van Ba’al worden steeds wanhopiger. Hoe hard ze ook schreeuwen en wat ze allemaal ook doen, er gebeurt helemaal niets.

Vuur!

Daarna is Eliahoe aan de beurt. Hij neemt twaalf stenen, net zoveel als de stammen van het Joodse volk. Daarmee maakt hij een geul rondom de brandstapel. ‘Breng water!’ zegt hij. ‘Giet het over het hout, totdat het kletsnat is en de geul vol water staat’. Het is doodstil als Eliahoe zegt: ‘God van Avraham, Jitschak en Ja’akov. Laat Uw volk nu door een wonder weten dat U de ware God bent. Verhoor mij!’.

Hij heeft het nog niet gezegd of de hele houtstapel vliegt in brand. De vlammen zijn zo hevig dat al het water in de geul meteen verdampt. 'Onze God is de ware God', zegt een van de mensen zacht. Anderen herhalen de woorden, totdat het hele volk enthousiast uitroept: 'Onze God is de ware God! Onze God is de ware God!' Veel mensen zijn diep onder de indruk. Maar koningin Izevel niet. Ze is razend van woede. 'Je laatste uur heeft geslagen!', schreeuwt ze tegen Elia. 'Al moet ik het hele leger achter je aansturen, deze keer krijgen we je te pakken!' 'Zien jullie die donkere wolken?' zegt Eliahoe. 'Mensen, ga maar gauw naar huis. Want straks gaat het regenen'. Die avond vielen er zware buien. Het was voor het eerst in jaren dat er regen in overvloed viel. De lege waterputten stroomden vol. Korte tijd later stonden de velden vol groene sprietjes.

Woestijn

Weer was het Eliahoe gelukt om aan de wraak van Izevel te ontsnappen. Hij vluchtte naar het zuiden van Jehoeda, naar de berg Chorev in de woestijn. Daar verborg hij zich in een grot. In de stilte van de woestijn had hij tijd om na te denken over alles wat er in zijn leven was gebeurd. Het Joodse volk had nu een duidelijk bewijs gezien, maar hoe lang zou het duren voordat mensen weer Ba'al gingen aanroepen? Steeds opnieuw moest hij vechten tegen afgoderij, zijn hele leven lang. Eliahoe voelde zich oud en moedeloos. Waarom moest hij zich altijd verstoppen? Waarom luisterde niemand naar hem, ondanks alle wonderen? Steeds sterker kwam een gedachte bij hem op: was ik maar dood. Dan was ik van alles af.

Stilte

Ineens hoorde hij de stem van Hakadosj Baroech Hoe: 'Eliahoe! Wat doe je hier? 'Mijn hele leven heb ik voor U gestreden', verzuchtte Eliahoe. 'Maar het Joodse volk heeft het verbond met U verbroken. Ze dienen afgoden en hebben Uw nevie'iem gedood. Ik ben als enige overgebleven, maar hoe lang nog?' 'Eliahoe, ga naar buiten', hoorde hij. Eliahoe ging bij de ingang van de grot staan. Het begon heel hard te stormen. De grond onder zijn voeten trilde door een zware aardbeving. Hij hoorde zware donderslagen en de hemel werd verlicht door felle bliksemschichten. Maar God was niet in de storm, niet in de aardbeving, niet in de donder en ook niet in de bliksem. Pas toen het heel stil geworden was, hoorde hij weer de stem van Hakadosj Baroech Hoe. 'Eliahoe, wat doe je hier?' 'Heel mijn leven heb ik in dienst gesteld van U, de Koning van het heelal. Ik heb zo hard gewerkt. Maar het was allemaal voor niets. Het Joodse volk houdt zich niet aan Uw mitswot. Steeds weer dienen ze Ba'al en andere afgoden. Ik weet niet meer wat ik moet doen. Kan iemand anders het niet van me overnemen?'

Elisja

'Eliahoe, ga naar Aveel Mechola. Zalf Elisja als je opvolger'. Toen Eliahoe in het stadje aankwam, zag hij een jonge boer die de velden aan het ploegen was. Hij voelde dat dit Elisja moest zijn en gooide zijn mantel over de jongen heen. Die vond dat helemaal niet vreemd en begreep wat Eliahoe daarmee bedoelde. Hij nam meteen afscheid van zijn ouders en ging met Eliahoe mee. Samen trokken ze door het land. Op een dag, bij de Jordaan, zei Eliahoe: 'Elisja, ik ga je spoedig verlaten'. Plotseling stak er een zware storm op. Ineens zag Elisja een wagen van vuur, getrokken door paarden van vuur. Voor de ogen van de verbijsterde Elisja stapte Eliahoe in en weg was hij. Maar is hij echt verdwenen? Eliahoe, die er zoveel verdriet van had dat het Joodse volk afgoden diende, is op bijzondere momenten in het Joodse leven symbolisch aanwezig. Bij iedere beriet mila, op sederavond en bij havdala is hij er getuige van dat het Joodse volk zich nog steeds aan de mitswot houdt en dat zal blijven doen. Totdat Eliahoe komt om de tijd van de masjiach aan te kondigen en het over de hele wereld vrede zal zijn.